

Η Ρωμαιοκαθολική εκκλησία για τον εγκεφαλικό θάνατο

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει ένα επίσημο κείμενο γενικής αποδοχής, κατά την παρελθούσα δεκαετία, τρεις ποντιφικές σύνοδοι και ακαδημίες ανέλαβαν το έργο της γνωμοδοτήσεως περί Εγκεφαλικού Θανάτου, και κατέληξαν σε κείμενα αποδοχής του ως σύμφωνου με την πίστη και την διδασκαλία της Ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας. Επί πλέον σε επίσημη ομιλία του στο 18ο Διεθνές συνέδριο της Εταιρείας των Μεταμοσχεύσεων, που έλαβε χώρα στις 29-8-2000 (Ρώμη) ο Πάπας Ιωάννης Παύλος ο 2ος υιοθέτησε τον εγκεφαλικό Θάνατο.²²⁹

Όμως στις 3 Σεπτεμβρίου του 2008, στην επίσημη εφημερίδα του Βατικανού «L'osservatore Romano», δημοσιεύτηκε ένα πρωτοσέλιδο άρθρο, με τίτλο «*I segni della morte. Quarant'anni di rapporto di Harvard*»²³⁰ (

Τα σημεία του θανάτου. Σαράντα χρόνια από την ανακοίνωση του Harvard). Το άρθρο αυτό υπογράφεται από την Lucetta Scaraffia, τακτική συνεργάτιδα της εφημερίδας, καθηγήτριας ιστορίας στο πανεπιστήμιο La sapienza της Ρώμης, αντιπρόεδρο του ιταλικού συνδέσμου για την επιστήμη και την ζωή, και μέλος της εθνικής Ιταλικής επιτροπής Βιοηθικής.

Στο άρθρο αυτό, η Scaraffia, υποστηρίζει ότι ο εγκεφαλικός Θάνατος δεν μπορεί υπό το φως της σύγχρονης επιστημονικής έρευνας να θεωρηθεί το τέλος της ζωής. Αυτό που την ανησυχεί είναι το ότι οι ανάγκες για όργανα αυξάνονται, οι γιατροί βρίσκονται κάτω από πίεση να μεταθέσουν την γραμμή που χαρίζει την ζωή από τον θάνατο, ώστε να μπορέσουν να αντλήσουν όργανα, για μεταμόσχευση, σε χρόνο που αυτά θα είναι υγιή και βιώσιμα. Είναι καιρός, υποστηρίζει, να επανεξεταστεί το όλο ζήτημα του Εγκεφαλικού Θανάτου, αφού πολλά μέλη της Ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας έχουν διατυπώσει πολλές και σοβαρές επιφυλάξεις, και στην πόλη του Βατικανού δεν είναι σε χρήση το πιστοποιητικό του Εγκεφαλικού Θανάτου. Θεωρεί απόδειξη του ότι δεν είναι νεκρός ο εγκεφαλικά νεκρός, τα περιστατικά των νεκρών εγκύων γυναικών στα οποία με την υποστήριξη της «νεκρής μητέρας», συνεχίζεται η κύηση για άλλοτε χρονικό διάστημα. Η αποδοχή του Εγκεφαλικού Θανάτου εγείρει πολλά ηθικά ζητήματα και η αποδοχή της παύσης της εγκεφαλικής δραστηριότητας ως θανάτου. Εξισώνει το ανθρώπινο πρόσωπο με μόνο τις εγκεφαλικές λειτουργίες του, και αντιτίθεται στο ρωμαιοκαθολικό δόγμα, που θέλει την απόλυτη και ολοκληρωτική υπεράσπιση της ανθρώπινης ζωής.

Όπως ήταν φυσικό το άρθρο της Scaraffia ξεσήκωσε μεγάλη θύελλα αντιδράσεων στο Βατικανό και όχι μόνο. Ο «economist» της 4ης Οκτωβρίου 2008 ασχολήθηκε εκτενώς, με κύριο άρθρο του στο τμήμα «science and technology», ενώ η «Le Maude» στις 2-3 Νοεμβρίου του 2008 φιλοξένησε ανάλυση της Jean Ynes Nau εκδότριας του Science Section της εφημερίδας. Η Ρωμαιοκαθολική εκκλησία συνοδοιπορούσα με τις περισσότερες δυτικές χώρες, έκανε δεκτό τον Εγκεφαλικό Θάνατο με επίσημη δήλωση της Ποντιφικής Ακαδημίας επιστημών (PAS) 1985 και 1989, ενώ ο Πάπας Karol Woytyla, σε ομιλία του στο παγκόσμιο συνέδριο της εταιρείας μεταμοσχεύσεων, τον Αύγουστο του 2000, επιβεβαίωσε την θέση του Βατικανού σχετικά με τον Εγκεφαλικό Θάνατο.

Όμως η Ποντιφική Ακαδημία επιστημών το 2005 συζήτησε εκ νέου το θέμα των «σημείων του θανάτου». Τα τότε παρόντα μέλη της ακαδημίας - Νευρολόγοι, φιλόσοφοι, νομικοί από όλο τον κόσμο- συμφώνησαν ότι ο Εγκεφαλικός Θάνατος δεν συνιστά τον θάνατο του ατόμου και τα κριτήρια του Εγκεφαλικού Θανάτου μη όντας επιστημονικά αξιόπιστα, πρέπει να εγκαταλειφθούν. Η Ποντιφική Ακαδημία

Επιστημών επανήλθε στο θέμα το 2006, αφού απέκλεισε την συμμετοχή όσων το 2005 είχαν αντιταχθεί στην υιοθέτηση του Εγκεφαλικού Θανάτου, και με δήλωσή της υιοθέτησε εκ νέου τον Εγκεφαλικό Θάνατο.

Ο Πάπας Βενέδικτος XVI ποτέ δεν έθιξε το θέμα του Εγκεφαλικού Θανάτου, όμως το 1991, σε ομιλία του σε συγκέντρωση καρδινάλιων με θέμα «Οι κίνδυνοι απέναντι στη ζωή» είπε μεταξύ άλλων: «...η προγεννητική διάγνωση χρησιμοποιείται ως ρουτίνα στην αποκαλούμενη γυναίκα σε κίνδυνο, ώστε να εξαλειφθούν όλα τα έμβρυα με σημαντική αναπηρία ή νόσο. Όσα έμβρυα είχαν την τύχη να γεννηθούν με κάποια αναπηρία, κινδυνεύουν να θανατωθούν αμέσως μετά την γέννησή τους ή να στερηθούν την τροφή και τη βασική φροντίδα. Αργότερα εκείνοι που πέφτουν σε μη αναστρέψιμο κώμα από νόσο ή τραυματισμό, συχνά οδηγούνται στον θάνατο για να ικανοποιήσουν την απαίτηση για όργανα ή χρησιμοποιούνται σε ιατρικά πειράματα. Τελικά όταν ο θάνατος φαίνεται να πλησιάζει, πολλοί πέφτουν στον πειρασμό να τον επιταχύνουν μέσω της ευθανασίας...».

Ο Πάπας Βενέδικτος XVI στην ομιλία του στο συνέδριο του Νοεμβρίου του 2008 για τη δωρεά οργάνων είπε υποδεχόμενος τους συνέδρους: «...Είναι βοηθητικό να θυμόμαστε ότι τα ατομικά όργανα δεν μπορούν να αφαιρεθούν, εκτός *ex cadavere*, δηλ. από πτώμα, το οποίο διαθέτει τη δική του αξιοπρέπεια, την οποία πρέπει να σεβαστούμε. Στα χρόνια αυτά, η επιστήμη πέτυχε περαιτέρω πρόοδο στην πιστοποίηση του θανάτου. Είναι, επομένως, καλό τα επιτευχθέντα αποτελέσματα να τύχουν της συγκατάθεσης του συνόλου της επιστημονικής κοινότητας, με στόχο την περαιτέρω έρευνα για λύσεις που θα δίνουν βεβαιότητα σε όλα. Σε μια τέτοια περιοχή, όπως αυτή, δεν μπορεί να υπάρξει και η ελάχιστη υπόνοια αυθαιρεσίας και όπου η βεβαιότητα δεν έχει επιτευχθεί, η αρχή της προφύλαξης πρέπει να πρωτανεύσει. Αυτό οδηγεί στη χρησιμότητα της προώθησης της έρευνας για να θέσει την κοινή γνώμη ενώπιον της πλέον διαφανούς αλήθειας στις ανθρωπολογικές, κοινωνικές, ηθικές και νομικές συνέπειες της πρακτικής των μεταμοσχεύσεων. Όμως στις περιπτώσεις αυτές, τα ουσιώδη κριτήρια του σεβασμού της ζωής του δότη πρέπει πάντοτε να πρωτανεύουν, ώστε η αφαίρεση των οργάνων να γίνεται μόνο στην περίπτωση του αληθούς θανάτου του δότη...».

Η ομιλία του πάπα Βενέδικτου XVI, εμμέσως πλην σαφώς, αναγνώρισε την εγκυρότητα των απόψεων της Scaraffia στον «L' Osservatore Romano», αλλά και των απόψεων των επιστημόνων της Ποντιφικής Ακαδημίας Επιστημόνων, που το 2005 κατά πλειοψηφία πήραν θέση εναντίον του κριτηρίου του εγκεφαλικού θανάτου. Αναμφίβολα, το άρθρο της Lucetta Scaraffia στον «L' Osservatore Romano» τάραξε τα νερά στο χώρο της Ρωμαιοκαθολικής «Εκκλησίας» και

επανέφερε το θέμα της αξιοπιστίας του εγκεφαλικού θανάτου.²³¹

Σημειώσεις

229 Pope John Paul II. Addres to the 18th International Congress of the Transplantation Sosciety, August 29, 2000, Rome, και βλ. Στο Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής μν. εργ. σελ. 106

230 <http://chiesa.espresso.repubblica.it/articolo/206463>

231 Παναγόπουλος Εμ., «Βατικανό και εγκεφαλικός θάνατος», Περιοδικό «Η Δράσις μας», Μάιος 2009, τεύχος 469,

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει την παρουσίαση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης “Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ”, του θεολόγου και νοσηλευτή **Νικόλαου Στανίτσα**. Πρόκειται για αναθεωρημένης έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντες καθηγητές τους ΚΟΪΟ ΝΙΚΟΛΑΟ, ΦΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ και ΛΟΗ ΝΕΚΤΑΡΙΟ.